

BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINFI O‘QITUVCHILARINI IJTIMOIIY KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI

Raximova Mexribon Abduxolisovna

Namangan davlat universiteti dotsenti, PhD.

Annotatsiya: Mazkur maqolada ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish va uning bo‘lajak pedagoglarda takomillashtirish zarurati bo‘yicha to‘xtalib o‘tilgan. Shuningdek bo‘lajak boshlang‘ich sinfi o‘qituvchilarini ijtimoiy malaka, ko‘nikmalarini shakllantirishda horijiy davlat texnologiyalaridan foydalanishning amaliy ahamiyati haqida so‘z yuritilgan.

Kalit so‘zlar: *Yondashuv, kasbiy faoliyat, shaxsiy fazilat, pedagogik imkoniyat, tamoyillar, shakl va vositalar.*

Boshlang‘ich sinfi o‘qituvchilarida zarur ko‘nikmalarni shakllantirish, sifat-samaradorligini yangi bosqichga ko‘tarish, o‘qitishning zamonaviy usul va vositalarini amaliyotga joriy etish maqsadga muvofiqdir. Hozirgi kunda ta‘lim jarayonida innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o‘quv jarayoniga qo‘llashga bo‘lgan qiziqish, e‘tibor kundan-kunga kuchayib bormoqda. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasida sifatli ta‘limga erishishning eng muhim vazifalari belgilanib, amalga oshirilmoqda [1]. Shu jihatdan bu jarayonda o‘qituvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini tashxis etish dolzarb bo‘lib turibdi. Bugungi kunda ta‘lim va tarbiya jarayoni o‘tib kelayotgan yosh avlodni jamiyat talablarini o‘zida aks ettiruvchi ijtimoiy buyurtma asosida hayotga tayyorlashdan iborat. Ta‘lim va tarbiya jarayonida yoshlar ajdodlar tomonidan to‘plangan bilim, odob, urf-odat, madaniyat va mehnat ko‘nikmalarini o‘zlashtirishi, hayotiy tajriba asosida jamiyatda o‘zining munosib o‘rnini egallashi, salohiyati va dunyoqarashining shakllanishida pedagog shaxsi, uning kasbiy mahorati muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, yoshlarda davr talabidan kelib chiquvchi yangi masala va muammolarni yechish uchun zarur bo‘ladigan

sifatlarni shakllantirish pedagogik faoliyat sohasining ustuvor vazifasi hisoblanadi. Buning uchun avvalo pedagogning o'zida yangicha bilim berish, o'zgarib boruvchi mehnat va hayot sharoitlariga muvofiq ijodiy faoliyat bilan shug'ullana olish ko'nikmalari tarkib topgan bo'lishi lozim.

Ko'nikma — insonning ilgari tajribalari asosida muayyan faoliyat yoki harakatni amalga oshirish qobiliyati. Ko'nikmalarlar amaliy faoliyatga, bilimlarni amalda qo'llay bilishga oid faoliyatning tarkibiy qismidir. Ko'nikma faoliyatning maqsadi va sharoitlariga mutanosib ravishda harakatni muvaffaqiyatli bajarish usullaridir. U hamisha bilimlarga asoslanadi, mahorat (malaka)ning negizi hisoblanadi.

Ma'naviy, ijtimoiy va ishlab chiqarish tajribasini odamlarning keyingi avlodlariga yetkazish insoniyat jamiyatining mavjudligi va rivojlanishining eng muhim sharti va uning muhim funksiyalaridan biri bo'lgan va shunday bo'lib qoladi. Bu fan va o'quv intizomi sifatida pedagogikaning ayrim g'oyalarini, muammoli masalalarini tanqidiy qayta ko'rib chiqish, maktab ta'limi va tarbiyasini modernizatsiya qilishning yangi usullarini izlash va mavjud usullarni takomillashtirish zaruratini tug'diradi. Rossiya ta'lim siyosatining asosiy vazifasi - ta'limning asosiy xususiyatini saqlab qolish va shaxs, jamiyat va davlatning hozirgi va kelajakdagi ehtiyojlariga muvofiqligi asosida zamonaviy ta'lim sifatini ta'minlash [3,4].

Zamonaviy ta'lim sifati nafaqat uning mazmuni va eng yangi ta'lim texnologiyalari, balki ta'lim jarayonining insonparvarlik yo'nalishi, pedagogik xodimlarning malakasi bilan ham belgilanadi. O'qituvchining pedagogik va tarbiyaviy faoliyat sifatini aniqlash o'qituvchining maqsadli tarbiyasi uchun zarur shart-sharoitni nazarda tutadi. Bu shaxsning shaxsiy hayotiy hayotiy rivojlanishidagi, insonning ta'lim jarayonining uz holda ta'lim va mazmunini o'z-o'zidan tarbiyalash kabilarga mos keladi. tashkil etilgan o'quv faoliyati bosqichlari

davrlar va boshqalar. Falsafa va ekologik xavfsizlik ilmiy ishlanmalarda ishtirok etgan olimlarning (V.P.Klychkov, M.N. Rosenko, Yu.A. Sandulov va boshqalar) fikricha, hozirgi vaqtda mehnat faoliyatining turli turlarini tartibga solishda kasbiy etikaning ahamiyati ortib jamiyatni demokratlashtirish jarayonlari, o'zgaruvchan ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarga nisbatan kasbiy standartlarni doimiy ravishda ta'minlash bilan bog'liq [5]. Zamonaviy sharoitda pedagogning kasbiy kompetentlik sifatlariga ega bo'lishi, o'z ustida izchil ishlashi, kun sayin yangilanib borayotgan bilimlarni o'zlashtirishga intilishi, o'quv axborotlarini o'quvchilarga qiziqarli tarzda yetkazib berish uchun mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rishga ijodiy yondasha olishi talab etilmoqda. Binobarin, global axborotlashuv ijtimoiy subyektlar, xususan, talabalar tomonidan ham istalgan ma'lumotni ixtiyoriy ravishda o'zi uchun qulay sharoit va joyda turli axborot-kommunikatsion texnologiyalar yordamida o'zlashtirish imkoniyatini yuzaga keltirmoqda. Garchi shunday holatda ma'lumotlarni qabul qilish imkoniyati nihoyatda keng bo'lsa-da, biroq shaxs tomonidan bu tahlitda o'zlashtirilgan axborotlarning barchasi ham bilim sifatida namoyon bo'lmaydi. Chunki bilimning har qanday axborotdan asosiy farqi ma'lumotlarning muayyan sohalar bo'yicha tizimli, izchil, uzluksiz hamda maqsadga muvofiqli o'zlashtirilganligi bilan belgilanadi.

Xulosa qilib esa ta'lim tizimida tom ma'noda boshlang'ich sinf o'qituvchilarining o'quvchilarga sifatli, foydali, muhim, zarur, kerakli va amaliy ahamiyatga ega ma'lumotlarni tizimli ravishda yetkazib bera olishi uchun bugungi kun pedagogi axborotlarni tezkor qabul qilish, qayta ishlash va o'quvchilarga samarali, qiziqarli tarzda yetkazib berishning uddasidan chiqa olishi zarur. Bu esa pedagogning kasbiy kompetentlik sifatleri, pedagogik mahorat asoslari hamda kreativlik qobiliyatiga ega bo'lishi zaruriyat sifatida kun tartibiga olib chiqilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Hasanova M.T. Methodological bases of development of socially active competencies of future primary school teachers in students and improvement of its methodology. International Journal of Health Sciences 10646-10654.
2. Salaeva M.S., Luxmanovna N.M. Kichik maktab yoshdagi o'quvchilarni ijtimoiy faolligini rivojlantirish // SCIENTIFIC PROGRESS VOLUME 3 | ISSUE 3 | March, 2022. ISSN: 2181-1601. Uzbekistan www.scientificprogress.uz Pages 380-383. <http://www.scientificprogress.uz/storage/app/media/3-3.%20064.%20380-383.pdf>
3. Avliyaqulov N.X, Musayeva N.N. Pedagogik texnologiya: "Tafakkur Bo'stoni" 2012. - B. 17-19.
4. Nigmatov X., Abdullayev K., Banaru V. i dr. Struktura predlojeniya i aktualniye voprosi sintaksisa tyurkskix yazikov. Tezisi formalno-funksionalnogo issledovaniya. Sovetskaya tyurkologiya, 1984, - № 5. – S. 3-9;
5. Salaeva M.S., Beknazarova X.X. Bo'shlanqich ta'lim o'quvchilarni ijtimoiy mobil ligini rivojlantirish // EURASIAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES, PHILOSOPHY AND CULTURE Innovative Academy Research Support Center UIF = 8.2 | SJIF = 6.051 www.in-academy.uz Volume 2 Issue 4, April 2022 ISSN 2181-2888. Pages 136-139. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6511330b>.
6. Shoyunusova F.S. Bola shaxsini shakllantirishda ota-onalarning o'rni // Международный научно-образовательный электронный журнал «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». ISSN: 2658-7998. Электронный журнал. Выпуск №22 (том 5) (январь, 2022).